

BIJZONDER,
SPRAAKMAKEND
STUCWERK

25 jaar
Het Neerlandsch Stucgilde

Anton van Delden

*Met bijdragen van:
Pieter Vlaardingerbroek
Hans Vlaardingerbroek
Lois Vlasblom
en anderen...*

COLOFON

© 2026 Het Neerlandsch Stucgilde, Anton van Delden
Met bijdragen van: Pieter Vlaardingebroek, Hans Vlaardingebroek, Lois Vlasblom, Jan Hoskam, Marcel Vlasblom.
Redactie: Jet Hoogerwaard
Ontwerp binnenwerk en kaft: Studio Avenir (Josefien Egas, Jet Hoogerwaard)
www.avenirpublishing.nl

Beeld: Anton van Delden (tenzij anders vermeld)
Illustratie voorzijde: BTArt (Bert Timmer)
Eerste druk 2026
ISBN: 978-90-835851-2-3
NUR-code: 600, non-fictie informatief/professioneel algemeen

We hebben ons uiterste best gedaan om alle rechthebbenden van het beeldmateriaal in dit boek te achterhalen en te vermelden. Mocht je desondanks menen rechten te kunnen doen gelden, neem dan contact op via www.stucgild.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bewerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteur(s).

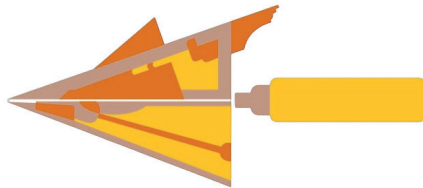
De inhoud van deze uitgave mag niet worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie (AI)-systemen, in welke vorm dan ook.

Sommige namen en herkenbare details in dit werk zijn gewijzigd ter bescherming van de privacy van betrokkenen.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, including print, photocopy, microfilm, digital processing or otherwise — without the prior written permission of the publisher and the author(s).

The content of this publication may not be used for training artificial intelligence (AI) systems in any form.

Some names and identifying details have been changed to protect the privacy of those involved.

Het Neerlandsch Stucgilde

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	9
Inleidend woord van de schrijver	11
<i>Deel I Stuc-gilde</i>	19
1. Bijzonder en spraakmakend	21
2. Tijdsbeeld	28
3. Oprichting van Het Neerlandsch Stucgilde	37
4. De activiteiten van de vereniging	56
<i>Deel II Stuc-werk</i>	83
1. Het vakgebied	85
2. Gemodelleerd of samengesteld	88
3. Versteende verhalen	108
<i>Deel III Stuc-verleden</i>	137
1. Decoratief stucwerk in Nederland (1562-1920)	139
2. Ontwikkeling pleisterwerk buiten	147
3. De reizende stucwerkers	160
<i>Deel IV Stuc-toepassingen</i>	181
1. Restauratiekeuzes, vroeger en nu.	183
2. Kleinschalig restaureren	191
3. Scheefstand in stucwerk	197
<i>Deel V Stuc-toekomst</i>	209
1. Wat de tijd ons meegeeft	211
2. 25 jaar Neerlandsch Stucgilde, wat een reis!	218
3. Een ambacht dat blijft groeien	225
4. Marcel Vlasblom, bestuurslid	227
5. Woord van de sponsors	229
Bijlagen	235
Overzicht van de activiteiten	237
Ledenlijst mei 2026	240
Woordenlijst	242
Bronnenlijst	244

Het aanbrengen van mortel, alles begint bij de basis.

STUCWERK

*Uit stilte vloeit het vormloos grijs,
Een zachte lijn, een ademreis.
Wat broos begint, wordt tijdloos sterk,
Een fluïde dans, een stille werk.
Laag na laag, een droom ontwaakt,
De ruimte spreekt, het licht geraakt.
Een kunst die leeft, die blijft bestaan,
En eeuwig in het ogenblik zal gaan.*

Erwin Niederveld

Trappenhuis in huis Dedel

VOORWOORD

Lois Vlasblom, voorzitter

Dit boek begon als een wens om de geschiedenis en totstandkoming van het Neerlandsch Stucgilde op papier te zetten, het 25-jarig bestaan van het Stucgilde te vieren en de ervaringen die zijn opgedaan door vakfanaten, die dit willen delen en doorgeven, vast te leggen.

Het schrijven van zo'n boek is een reis. Het heeft een begin- en een eindstation. Het is niet zozeer compleet in de zin dat alles behandeld is wat erover te zeggen valt, maar het is een begin en misschien is het een aanzet voor toekomstige generaties om dit ambacht niet verloren te laten gaan en door te geven.

Ieder hoofdstuk is bedoeld voor een breed publiek, zodat je de stukken die voor jou interessant zijn en die je vastgrijpen kunt doorlezen en je je kunt laten meeslepen. En datgene wat je minder interesseert, kun je overslaan. Bovenal is het bedoeld om inzicht te geven in hoe breed dit vakgebied is, en wellicht te inspireren om hier meer over te weten te komen.

Het vak grijpt ons als leden van het Stucgilde in ieder geval telkens weer en geeft een onbeschrijfelijk gevoel van 'broederschap', dat wij voelen zonder woorden te hoeven gebruiken. Complimenten aan Anton van Delden, die dit, met enige aarzeling, maar integer, in woorden en beeld probeert te beschrijven. Beeld dat wij, als vooral praktisch denkende beroepsgroep, nodig hebben om inspiratie te vinden en onze creativiteit weer uit onze handen te laten vloeien. Antons liefde voor het ambacht en zijn vermogen om verhalen tot leven te brengen vormen de ruggengraat van deze uitgave. Daarnaast wil ik mijn bijzondere dank uitspreken aan Hans Vlaardingebroek en Pieter Vlaardingebroek, wier enthousiasme, deskundigheid en waardevolle bijdragen onmisbaar waren bij de totstandkoming van dit boek. Hun betrokkenheid bij het Stucgilde en hun steun aan de auteur hebben dit project verrijkt en verdiept.

Ik hoop dat dit boek niet alleen een terugblik biedt op 25 jaar Neerlandsch Stucgilde, maar ook een inspiratie zal zijn voor toekomstige generaties vakmensen die ons prachtige ambacht zullen voortzetten.

De putti in een van de vroegste stucplafonds van Amsterdam (Nieuwe Herengracht 99, rond 1700) waren oorspronkelijk naakt gemodelleerd, maar moesten in een latere periode voor bescherming van de zedelijkheid bedekt worden.

INLEIDEND WOORD VAN DE SCHRIJVER

Mijn naam is Anton van Delden, ik ben eigenaar van een stukadoorsbedrijf, lid van Het Neerlandsch Stucgilde en in het bezit van een grote passie voor het vak.

In 2026 bestaat het Neerlandsch Stucgilde vijftieng jaar en het bestuur heeft mij gevraagd om dit jubileumboek te schrijven ter gelegenheid van deze feestelijke gebeurtenis.

Binnen onze vereniging bestond er al geruime tijd de wens van de eerste generatie oprichters om een document te creëren dat niet alleen de noodzaak van ons bestaan beschrijft, maar dat ook de weloverwogen keuzes vastlegt die door de oprichters zijn gemaakt. Door deze keuzes konden we uiteindelijk de mooie en bijzondere vereniging worden die we nu nog steeds zijn, zelfs na vijftieng jaar. Een document als dit is van essentieel belang voor toekomstige generaties, want het kennen van je verleden is cruciaal om veranderingen of vernieuwingen voor de toekomst door te voeren.

De wens om deze geschiedenis vast te leggen en door te geven, leefde dus al lange tijd onder de eerste generatie gildeleden. Ook tijdens mijn eigen periode als bestuurder, en later tijdens mijn voorzitterschap, kwam deze wens regelmatig ter sprake. Dit eindigde vaak met de opmerking dat het een mooi plan was, maar de vragen wie deze taak zou uitvoeren en waar we deze gegevens zouden bewaren, bleven onbeantwoord.

Anderhalf jaar geleden kwam het onderwerp opnieuw ter sprake, maar dit keer met een oplossing van ons bestuurslid Marcel Vlasblom. Hij stelde voor om dit te koppelen aan een jubileumboek, waarin ook ruimte zou zijn voor prachtige foto's en andere verhalen ter promotie van ons vakgebied. Op deze manier zouden we bovendien enkele verrassende en vaak onbekende aspecten van ons vakgebied kunnen laten zien aan iedereen die hierin geïnteresseerd is.

De reden dat ik ben gevraagd om deze opdracht uit te voeren, ligt in het feit dat ik al geruime tijd voor het Neerlandsch Stucgilde actief ben op sociale media en regelmatig berichten voor het magazine van onze vereniging schrijf. Vaak doe ik verslag over zaken die onze vereniging

SPONSOREN

Een relatief kleine vereniging zoals het Stucgilde, die afhankelijk is van vrijwilligers, kan een ambitieus project zoals dit nooit zonder de hulp van sponsors realiseren. Het is dan ook geweldig dat we na onze presentatie over de plannen bij verschillende branchegerelateerde organisaties een luisterend oor vonden. Naast de toezeggingen van bijdragen, waaronder voorintekening van onze eigen leden, hebben we snel financiële steun ontvangen van vijf organisaties die het plan en de waarde van het boek volledig onderschrijven. Dankzij hun onbaatzuchtige donaties aan het Stucgilde is dit project daadwerkelijk mogelijk gemaakt. We willen deze organisaties, die ons pad in de afgelopen vijftwintig jaar vaak hebben gekruist, dan ook hartelijk bedanken voor hun bijdragen.

Onze sponsors worden op diverse plekken in het boek genoemd, net als vele andere organisaties die het Neerlandsch Stucgilde een warm hart toedragen. Veel van die organisaties werken met afkortingen, daarnaast zijn er een aantal die hun naam in de afgelopen jaren hebben veranderd. Op de volgende pagina's worden deze organisaties uitgelicht.

aangaan. Daarnaast ben ik al geruime tijd betrokken bij de vereniging: vanaf de oprichting ben ik erbij. Vanaf de eerste kennismakingsgesprekken, die nog vóór de oprichting plaatsvonden, nam mijn inzet op verschillende vlakken gestaag toe. Na de oprichting behoorde ik dan ook tot een van de eerste elf gildeleden. Door de verschillende functies die ik daarna heb vervuld, waaronder meer dan twintig jaar praktijkdocent en opleidingscoördinator bij de opleiding tot meester-restauratiestukadoor, bestuurslid en uiteindelijk voorzitter, heb ik de vereniging in al haar facetten meegemaakt en door en door leren kennen. Al deze ervaringen heb ik benut bij het schrijven van dit boek.

Vanuit het bestuur kreeg ik alle ruimte en maar één specifieke wens mee: dit tweede jubileumboek moet vijftwintig jaar na de oprichting een waardige opvolger zijn van het eerste jubileumboek, geschreven door wijlen Pim Metman. Hij schreef het boek *Met de mantel der liefde* ter gelegenheid van het tienjarig bestaan. Deze titel verwees toen subtiel naar het met (vak)liefde prachtig bedekken van ruwe en lelijke ondergronden door er schitterend stucwerk op aan te brengen.

Pim was geen stukadoor, maar raakte toch al snel besmet met het door insiders genoemde 'kalkvirus', niet door het werken met een spaan, maar simpelweg door zijn pen, waar hij vakkundig mee om kon gaan.

De besmetting met het virus is overigens ongeneeslijk. Dat betekent dat je er nooit meer helemaal van loskomt. Dit is dan ook gelijk een waarschuwing voor jou als lezer: de kans bestaat dat je ook besmet raakt met het virus. Het hele boek is doordrenkt met passie en liefde voor een prachtig oud ambacht, dat onbewust een enorme potentie heeft om het verleden via het heden naar de toekomst te brengen. Deze passie willen we als vereniging graag delen met iedereen die meer wil weten over dit fascinerende ambacht.

Via de redactieraad was ik nauw betrokken bij het samenstellen van het eerste jubileumboek. Met enkele andere broeders van het Stucgilde heb ik gewerkt aan het verzamelen van oude 'schaftkeetverhalen' bij onze oudere leden, maar ook vaktechnische informatie moest worden aangeleverd, zodat Pim zijn werk kon doen.

Nu, na vijftientig jaar actieve betrokkenheid bij het Neerlandsch Stucgilde, heb ik de kans gekregen om deze keer zelf het schrijfwerk te doen. Ik heb dit niet alleen gedaan: een aantal hoofdstukken zijn geschreven door gastschrijvers. Dat maakt het boek een veelzijdig en zeer informatief naslagwerk als het om stucwerk gaat.

In het eerste jubileumboek gaat het vooral om een luchtige eerste kennismaking met stucwerk, gemixt met grappige verhalen en anekdotes uit het verleden. Deze verhalen documenteren een tijdsbeeld dat inmiddels niet meer bestaat. Deze tweede jubileumuitgave heeft een serieuzere uitstraling gekregen. We bevinden ons als het Neerlandsch Stucgilde momenteel midden in een generatiewisseling en de behoefte om de eigen geschiedenis te documenteren is met dit boek eindelijk in vervulling gegaan. 'Terugkijkend vooruit' is hierbij de belangrijkste boodschap. Dit boek kun je zien als een geschenk van de oprichters aan alle toekomstige generaties. Het doorgeven van kennis, kunde en ervaring is altijd een van de belangrijkste zaken binnen de vereniging geweest, die verplichting geven we graag door.

Het boek heeft de titel *Bijzonder, spraakmakend stucwerk* meegekregen. Waarom dat is, zal tijdens het lezen van dit boek steeds duidelijker worden. Het is goed om nu al te vermelden dat we in dit boek voornamelijk focussen op een klein onderdeel van de inmiddels veel bredere invulling van specialistische disciplines binnen de afbouwsector in Nederland. We kunnen alvast een tipje van de sluier oplichten door enkele woorden te noemen die op alle hoofdstukken van toepassing zijn en die bij het Neerlandsch Stucgilde hoog in het vaandel staan: delen, doorgeven, verrijken en promoten.

Hoe prachtig zou het zijn als dit boek ons mooie ambacht onder de aandacht brengt bij een zo breed mogelijk publiek?

NAVAS/NOA

De NOA heeft een grote sponsorbijdrage geleverd aan het boek. Het is onze landelijke werkgeversorganisatie die voor 2001 de naam NAVAS droeg, de Nederlandse Aannemers Vereniging voor Afbouw en Stukadoorswerk. Na een fusie in 2001 is de naam gewijzigd in NOA, de Nederlandse Ondernemersvereniging voor Afbouwbedrijven. Elk lid van het Stucgilde is verplicht lid van deze moederorganisatie. Het kantoor in Veenendaal is de thuisbasis van het Neerlandsch Stucgilde, en ook de opleiding tot meester restauratiestukadoer is hier gevestigd.

STS, TBA (TECHNISCH BUREAU AFBOUW)

Dit is de opvolger van het vroegere Bedrijfschap STS, dat stond voor Bedrijfschap voor het Stukadoors-, Terrazzo- en Steengaasstellersbedrijf. Met de landelijke opheffing van alle bedrijven is de huidige naam ontstaan, die inmiddels ook meer branches bedient.

Stucwerk wordt steeds vaker door veel mensen ten onrechte geassocieerd met het aanbrengen van een dun laagje gips op een muur, puur voor behang- of schilder doeleinden, uitgevoerd door mannen die veel stof en rommel achterlaten. Wij willen laten zien dat het veel meer is dan dat.

We hopen dat de interesse voor ons vakgebied tijdens het lezen omgezet wordt in verwondering over de mogelijkheden die ontstaan door simpelweg de juiste, maar relatief eenvoudige

grondstoffen op een goede manier te vermengen. In ervaren en geoefende handen kunnen deze mengsels leiden tot prachtige resultaten die bewezen eeuwenlang bewonderd kunnen worden. Maar deze juweeltjes van ons culturele erfgoed vereisen ook degelijk en specialistisch onderhoud door vakmensen.

Vijfentwintig jaar geleden hebben enkele praktische beoefenaars van deze specialisatie het voortbestaan van het vak veiliggesteld door met elkaar Het Neerlandsch Stucgilde op te richten. In dit boek gaan we dieper in op de gebeurtenissen die hebben geleid tot de oprichting. Ook zullen we meegeven waarom er is gekozen voor deze naam: Het Neerlandsch

Stucgilde. Dit is de officiële naam, maar in de praktijk – en ook in dit boek – wordt de vereniging ook regelmatig aangeduid als ‘het Stucgilde’.

Dit boek is voor het grootste deel rechtstreeks vanaf de werkvloer geschreven, of beter gezegd: vanaf de steiger. Dat betekent dat er niet altijd sprake is van een wetenschappelijke onderbouwing. Voor sommige lezers kan het ontbreken van een dergelijke onderbouwing in bepaalde hoofdstukken een gemis zijn, maar ons antwoord daarop is: daarvoor zijn er ook andere boeken en bronnen beschikbaar. Wij hebben bewust gekozen voor een toegankelijke benadering, omdat we met dit boek een

SAVANTIS (VOORHEEN SVS)

Savantis is geen afkorting, maar verwijst naar een Frans woord dat 'grote kennis' betekent. Dit is een toepasselijke naam, aangezien deze organisatie ons kennis- en examencentrum voor de hele branche is geworden. Savantis komt voort uit het vroegere SVS, dat stond voor Stichting Vakopleiding voor het Schilders- en Stukadoorsbedrijf. De naamsverandering heeft in 2003 plaatsgevonden, waardoor in het boek beide benamingen voorkomen.

grote verscheidenheid aan lezers willen bereiken. Het voordeel van deze keuze is dat de verhalen boeiend blijven door de toegankelijkheid, terwijl het geheel toch informatief, verrassend en interessant is gebleven.

Het boek is opgedeeld in vijf delen, die ieder afzonderlijk van elkaar te lezen zijn. Ieder deel behandelt een ander aspect. In het eerste wordt de ontstaansgeschiedenis en de noodzaak van het oprichten van het gilde besproken. Dit deel is ook zeker interessant voor andere beroepsgroepen die ideeën hebben voor samenwerking of voor geïnteresseerden in het specifieke vakgebied van de leden van het Stucgilde. In deel twee wordt uiteengezet wat stucwerk nu eigenlijk inhoudt, wat bijzonder stucwerk is en wanneer we spreken van spraakmakend stucwerk.

In de daaropvolgende delen komen de verhalen en de vaak onbekende, maar zeer interessante informatie over dit specifieke vakgebied aan bod. Dit valt helemaal binnen misschien wel de belangrijkste taak van het Stucgilde: het delen en doorgeven van kennis, kunde en ervaring. In het laatste deel blikken we vooruit naar de toekomst.

SSPS

SSPS staat voor Stichting Samenwerkingsverband Praktijkopleiding Stukadoeren. Deze organisatie, oorspronkelijk uit Rotterdam, pionierde met een samenwerkingsverband om potentiële, vaak oudere, leerlingen via omscholingstrajecten praktisch op te leiden, zodat ze sneller bij een werkgever geplaatst konden worden. Daarna was instroom in de reguliere opleiding mogelijk. De stichting is momenteel slapend, maar heeft als doel om kleinschalige projecten die ten goede komen aan ons ambacht en/of leerlingen af en toe te sponsoren, zodat kennis en kunde behouden blijven. De officiële naam van deze stichting is inmiddels Stichting Noa Opleidingsbedrijf Afbouw Zuid-Holland Zuid, maar voor de leesbaarheid hanteren we in dit boek consequent de afkorting SSPS.

54EVENTS

54Events heeft de organisatie van de voormalige Monumentenbeurs/ Restauratiebeurs overgenomen, die nu bekendstaat als beurs MONUMENT. Het Neerlandsch Stucgilde is hier vijfentwintig jaar geleden officieel geboren. Sindsdien hebben we altijd deelgenomen aan dit evenement, wat heeft geleid tot wederzijds respect en een sterke verbondenheid om elkaar te ondersteunen.

Een boek schrijf je nooit alleen, en zeker niet wanneer het voortkomt uit een complete vereniging. Daarom wil ik mijn waardering uitspreken voor iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit boek, op wat voor manier dan ook.

Allereerst wil ik het bestuur bedanken voor hun moed om mij een carte blanche te geven bij het schrijven van dit jubileumboek en voor het vertrouwen om deze uitdaging aan te gaan. Daarnaast gaat mijn dank uit naar mijn vrouw Coby, die het afgelopen jaar vaak met mijn in gedachten verzonken mentale afwezigheid moest dealen.

ANDERE TERUGKERENDE AFKORTINGEN:

De Stichting Stukadoors Centrale Zuid-Holland-Zuid is een van de oudste regionale werkgeversorganisaties in Nederland, waaruit de landelijke werkgeversorganisatie Navas is voortgekomen. Deze regionale organisaties zijn vervolgens verdergegaan als onderafdeling van de landelijke organisatie. In dit boek gebruiken we de verkorte naam: Stichting Z-H-Z.

Daarnaast wordt in het boek het vakblad Mebest besproken, waarbij deze letters staan voor MEer en BEter STukadoorswerk. In het boek verwijzen we naar dit blad als Mebest. Het eerste toonaangevende tijdschrift voor stukadoors werd opgericht in 1937 en verschijnt sindsdien enkele keren per jaar, met als doel het prachtige ambacht te promoten onder verwerkers, architecten en andere betrokkenen.

Tijdens het schrijfproces heb ik ook fantastische ondersteuning gekregen van mijn maatje en gildebroeder van het eerste uur Jaap Poortvliet, maar ook van mijn oud-leerling en de huidige voorzitter van het Neerlandsch Stucgilde, Lois Vlasblom. Beiden gaven ongezouten hun opbouwende en eerlijke feedback na de eerste verkennende leesronde.

Verder wil ik ook onze huidige beschermheer Hans Vlaardingebroek en zijn broer Pieter bedanken, voor hun feedback en voor de hoofdstukken die zij voor hun rekening hebben genomen. Mijn dank gaat ook uit naar Bert Timmers, de maker van de covertekening, en Erwin, de schrijver van het gedicht waarmee het boek begint. Hun toestemming om hun persoonlijke creaties te gebruiken heeft het boek verder verrijkt. Ook de geïnterviewden en sponsoren hebben een mooie bijdrage geleverd. Er zijn zoveel mensen zijdelings betrokken geweest dat ik nu al mijn excuses wil aanbieden voor het geval ik onverhoopt iemand vergeet te bedanken.

Ten slotte gaat mijn grote dank uit naar Jet Hoogerwaard, die met haar enorme Stucgilde-hart en met wat hulp van haar dochter vanuit haar bedrijf Avenir Publishing meer dan de gebruikelijke ondersteuning heeft geboden. Haar begeleiding, coaching en hulp bij het redigeren, de lay-out en zelfs het uitgeven zijn van groot belang geweest voor het resultaat, de vormgeving en de leesbaarheid van dit boek dat je nu in handen hebt.

Ondanks dat ik het leeuwendeel zelf heb moeten doen, is het uiteindelijk op meerdere manieren een gezamenlijk werk geworden van vele mensen, een jubileumboek waardig, en daar mogen we als Neerlandsch Stucgilde samen met alle betrokkenen best trots op zijn!

C OF EEN K?

In de eeuwen voor de 17e eeuw was stucwerk in Nederland en het verwerken ervan een relatief eenvoudige handeling. Plafonds bestonden voornamelijk uit hout, dat zien we nog steeds terug bij de bekende moer- en kinderbintenplafonds die in Nederland bewaard zijn gebleven. In die tijd draaide stucwerk vooral om een functionele bepleistering van de ruwe wanden. De eisen voor afwerkingsniveaus waren toen aanzienlijk lager dan in de daaropvolgende eeuwen, en de persoon die de mortel aanbracht, werd aangeduid als pleisteraar. Tot op de dag van vandaag noemen onze Engelse burens hun stucwerkers nog steeds 'plasterer'.

Met de introductie van het bijzondere Italiaanse stucwerk, bekend als stucco, veranderde alles. De complexiteit nam toe en de term 'stucwerker' werd geïntroduceerd om het werken met stuc in al zijn prachtige vormen te onderscheiden van het eenvoudiger pleisteren van wanden. Tegenwoordig zijn er nog veel meer technieken en handelingen in de wereld van afbouw bijgekomen, wat heeft geleid tot steeds veranderende benamingen, in een poging om de verschillende specialisaties binnen het beroep onder een verzamelterm te scharen. We spreken dan van 'de stucadoor', wat wel heel veel weg heeft van het Italiaanse stuccatore. Het moment waarop in Nederland besloten werd de spelling hiervan aan te passen naar 'stukadoor met een k', heeft het beschrijven en benoemen van het beroep in de huidige tijd bijzonder complex gemaakt.

De noodzaak om te polderen is tot op de dag van vandaag zichtbaar in de verschillende schrijfwijzen van de naam van dit ambacht en van de beoefenaar ervan. Waar de één spreekt van 'stucadoor', duikt in oude teksten ook al vroeg het woord 'stukadoor' op. De discussie over de juiste spelling bestaat al jarenlang. Zelfs de introductie van het Groene Boekje heeft daarin weinig verandering gebracht. In de praktijk worden de 'c' en de 'k' nog altijd naast elkaar gebruikt.

Aan het begin van het schrijfproces van dit boek leidde dit tot een boeiende gedachte-wisseling tussen de auteur, ambachtsman van origine met een voorkeur voor de traditionele spelling, en de redacteur, die het boek zorgvuldig wil redigeren volgens de huidige taalregels. Door het Instituut voor de Nederlandse Taal, de autoriteit op spellinggebied, is op enig moment besloten dat woorden met een 'c' die als een 'k' klinken, voortaan met een 'k' geschreven worden. Daar valt het woord 'stukadoor' ook onder. Daarmee wordt echter voorbijgegaan aan de logische herkomst van het woord uit het Italiaanse stucco, en aan verwante woorden als stucwerker en stucwerk. Bij deze woorden blijft het gebruik van de 'c' noodzakelijk, omdat een spelling met een 'k' de betekenis zou veranderen. De beoogde vereenvoudiging in deze langlopende discussie binnen het vakgebied heeft dus niet voor iedereen verhelderend uitgekapt.

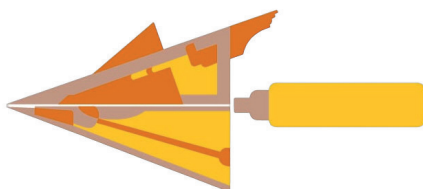
Zoals dat past bij onze poldertraditie, kwamen auteur en redacteur samen tot een werkbaar en respectvol compromis: in dit boek is ervoor gekozen om de benamingen stuc en stucwerk consequent met een 'c' te schrijven. Waar mogelijk verwijzen we naar de uitvoerder als stucwerker, een term waarover geen verschil van inzicht bestaat. Daarnaast wordt, op mijn uitdrukkelijke wens, de traditionele spelling met een 'c' aangehouden wanneer het gaat om klassieke en historische vormen van stucwerk. Bij moderne toepassingen, waar de spelling met een 'k' inmiddels gangbaar is, wordt deze schrijfwijze ook gebruikt.

Anno 2026

*Jubileumfoto Neerlandsch Stucgilde 2026
(Beeld: Erica van Aken)*

DEEL I STUC-GILDE

Het Neerlandsch Stucgilde

Stucwerk met kleuraccenten
(Beeld: Wijnand Freling)

1.

BIJZONDER EN SPRAAKMAKEND

Door de eeuwen heen heeft het vak van stucwerker zich ontwikkeld tot een ambacht dat zowel functioneel als esthetisch is. Het ambacht is zowel divers als complex, en kan tegelijkertijd verrassend en uitdagend zijn. Stucwerk kan variëren van eenvoudige, strakke oppervlakken tot complexe, artistieke ontwerpen. Het is niet alleen een technische vaardigheid, maar ook een kunstvorm die de verbeelding prikkelt.

De leden van het Neerlandsch Stucgilde houden zich dagelijks bezig met stucwerk en hoewel dit boek zich voornamelijk richt op de bijzondere en spraakmakende activiteiten van onze leden, willen we benadrukken dat we het vlakke stucwerk niet negeren of onderschatten. Integendeel, het vlakke stucwerk zal altijd de basis zijn van ons vak. Wij promoten het belang van een goede, vlakke ondergrond als geen ander, omdat dit cruciaal is voor elke verdere bewerking. Zonder een stevige basis zijn zelfs de mooiste handgemaakte krullen of andere specialistische afwerkingen helemaal niets waard. Met andere woorden, het één kan niet zonder het ander.

WAAROM STUCWERK?

Stucwerk is een veelzijdige manier om muren en plafonds af te werken en wordt al eeuwenlang gebruikt. Soms wordt er voor stucwerk gekozen, simpelweg omdat de eigenaar of ontwerper het mooi vindt. Het kan een bepaalde uitstraling of sfeer geven, maar heeft ook praktische voordelen, zoals verbeterde vochtregulering of een isolerende werking tegen warmte of kou. Soms is het aanbrengen van stucwerk nodig voor het behoud of verduurzaming van een gebouw, bijvoorbeeld om vochtproblemen te voorkomen. Stucwerk kan ook bescherming bieden, denk maar eens aan de brandvertragende werking ervan.

Decoratief stucwerk verhoogt de esthetische waarde met textuur, reliëf of kleur. In moderne architectuur geeft het vaak een strakke uitstraling. In monumentale gebouwen helpt stucwerk de oorspronkelijke stijl te behouden.

Veel oude gebouwen hebben stucwerk dat historisch belangrijk is en het behouden hiervan is cruciaal voor cultureel erfgoed.

Soms vertelt stucwerk verhalen of geeft het boodschappen door. Rijk gedecoreerde monumentale plafonds zitten vaak vol met symboliek en verhalen. Stucwerk is dus veel meer dan gewoon een laagje pleister; het is een veelzijdig element dat zowel functioneel als esthetisch kan zijn en het speelt een rol in zowel moderne als historische contexten.

Al duizenden jaren brengt een stucwerker met zorg een speciaal gekozen en zelf gemengd pasteus materiaal aan, dat na verloop van tijd weer uithardt en terugkeert naar de oorspronkelijke natuurlijke staat, zoals het ooit als steen werd gewonnen. Alleen de vorm verandert door de hand van de stucwerker. Stucwerk is dus altijd gevormd. Dit kan zowel vlak als in reliëf zijn en varieert van ingetogen tot frivool, of zelfs uitbundig. We kunnen de stucwerker beschouwen als een 'omvormer'. Dat dit 'omvormen' op grote schaal in het verleden is gebeurd, blijkt wel uit de vele gestucte kunstwerken die na al die jaren nog steeds in al hun schoonheid en verschillende vormen zichtbaar zijn en stralen.

BIJZONDER EN SPRAAKMAKEND

Wanneer we het woord 'bijzonder' opzoeken in de woordenboeken, komen omschrijvingen naar voren als 'speciaal', 'anders dan standaard', 'opmerkelijk' en 'bovengemiddeld'. In het geval van stucwerk wekt dat direct de verwachting van een hoge kwaliteit. Om bijzonder stucwerk te kunnen maken, moet je als verwerker dus ook bijzondere kwaliteiten ontwikkelen. Dat vraagt oefening en toewijding. Het woord 'spraakmakend' betekent 'opzienbarend', 'iets waarover gesproken wordt'. Wanneer stucwerk van hoge kwaliteit wordt gemaakt en er dan ook nog met veel lof over wordt gepraat, dan spreken we over bijzonder en spraakmakend stucwerk. De leden van het Neerlandsch Stucgilde hebben met elkaar gemeen dat ze een passie hebben voor bijzonder en spraakmakend stucwerk.

MEER OVER HET NEERLANDSCH STUCGILDE

Maar wat is dat Neerlandsch Stucgilde eigenlijk voor vereniging? En waarom die ogenschijnlijk ouderwetse schrijfwijze? Het zijn vragen die al vijftig jaar met enige regelmaat terugkomen.

Om met de naam te beginnen: de officiële, in oud-Hollandsch geschreven benaming maakt bewust deel uit van het logo. Bij de oprichting is hier nadrukkelijk voor gekozen, als verwijzing naar traditie en vakmanschap. In de praktijk wordt de naam vaak afgekort tot het Stucgilde. In dit boek gebruiken we beide benamingen naast elkaar.

Belangrijker nog is de vraag waar het Neerlandsch Stucgilde voor staat. Het Neerlandsch Stucgilde is een dynamische en actieve vereniging van geaccrediteerde restauratie- en decoratiestukadoorsbedrijven. De leden hebben zich verenigd om hun kennis, ervaring en expertise te delen en uit te dragen. Daarmee willen zij niet alleen inzicht geven in het vaak onderschatte, maar ook verrassend veelzijdige ambacht van de stukadoor, maar vooral ook bijdragen aan het behoud ervan.

Het doorgeven van kennis aan nieuwe generaties vakmensen is daarbij essentieel. Juist in een tijd waarin ambachtelijke beroepen lange tijd ondergewaardeerd zijn geweest, is het belangrijk om het vak zichtbaar, aantrekkelijk en toekomstbestendig te maken. Al vijftienvintig jaar draagt het Stucgilde hier op verschillende manieren actief aan bij.

De ondernemers binnen het Neerlandsch Stucgilde zijn specialisten in bijzonder en spraakmakend stucwerk, gedreven door een diepe passie voor hun vak. Het lidmaatschap is niet gericht op commercieel gewin, maar op het delen en doorgeven van kennis en vakmanschap.

Die verantwoordelijkheid wordt breed gedragen. Want als kennis niet wordt overgedragen, verdwijnt een ambacht uiteindelijk. Binnen het Stucgilde staat daarom het gezamenlijke belang centraal. Leden ervaren het als een omgeving waarin openheid, vertrouwen en gedeelde passie vanzelfsprekend zijn, een plek waar het vak levend wordt gehouden en verder kan groeien. De verbondenheid en het broederschap binnen het Stucgilde zorgt voor betere samenwerking bij grotere of specialistische projecten. Veel ambachtelijke bedrijven hebben te maken gehad met inkrimping en een tekort aan gekwalificeerd personeel. Het Stucgilde biedt de mogelijkheid om grotere projecten in samenwerking uit te voeren met kwalitatief opgeleide vakmensen. De openheid en het broederschap binnen het Stucgilde maken ons vrij uniek in de normaliter gesloten ambachtelijke wereld. We denken buiten de gebaande paden en bespreken vakinhoudelijke uitdagingen met elkaar, zonder concurrentie-angst, om er wijzer van te worden. De passie verbindt niet alleen professioneel, maar ook persoonlijk, onder andere door middel van vele activiteiten voor leden en hun partners, die door hun enthousiasme en inbreng inmiddels als gewaardeerde 'zusters' worden gezien.

Dat gaat niet vanzelf. Daar wordt constant aan gewerkt en wordt goed onderhouden.